

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Le GLAS TZRNOGORTZA, Journal Officiel, paraissant régulièrement chaque samedi et suivant les exigences du service. On s'abonne aux bureaux du journal GLAS TZRNOGORTZA, Cettigné, Monténégro.

L'abonnement pour le pays 8; pour l'Autriche-Hongrie 12 Perpers; pour tous les autres pays 20 francs par an. La publicité est reçue aux bureaux du journal et dans toutes les agences de publicité.

Претплата се шаље само Администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетиње.

Допис се шаљу Уредништву — Рукописи се не враћају.

Огласи се шаљу Администрацији и наплаћују се: за сваку ријеч или број до пет цифара из петит слова по 4 пара, гармонд слова 6 пара; циперо слова 8 пара — за први пут, а за сваки даљи пут у пола од горње цијене. Најмањи оглас наплаћује се 1 перпер. Осим напријед изнешене цијене од ријечи, наплаћује се по закону о таксама још по 50 пара за свако поједино оглашавање.

Власник: Државна Штампарија.

Излази суботом

Уредник и одговорни уредник: Вељко Милићевић

СЛУЖБЕНИ ДИО

МИ
НИКОЛА I

по милости БОЖЈОЈ

КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

Уважујући оставке, које су нам поднијели:

Предсједник Нашег Министарског Савјета и Наш Министар Војни, генерал-ађутант, Дивизијар, Сердар Јанко Вукотић;

Наш Министар Унутрашњих Дјела, Лабуд Гојнић;

Наш Министар Финансија и Грађевина, Ристо Поповић;

Наш Министар Просвјете и Црквених Послова, Мирко Мијушковић;

Наш Министар Правде, Љубомир Бакић; и

Наш Министар Иностранних Дјела, Петар Пламенац, — разрјешавамо их од досадашње дужности и стављамо их на расположење Владе;

а постављамо:

За Предсједника Нашег Министарског Савјета и Нашег Министра Војног, Генерал-Ађутанта, Дивизијара, Сердара Јанка Вукотића, Предсједника Министарског Савјета на расположењу;

За Нашег Министра Финансија и Грађевина, Риста Поповића, Министра на расположењу;

За Нашег Министра Правде, Љубомира А. Бакића, Министра на расположењу;

За Нашег Министра Иностранних Дјела, Петра Пламенца, Министра на расположењу;

За Нашег Министра Унутрашњих, Дјела Сава П. Вулетића, државног комесара за Барско Друштво и Монопол Дувана; и

За Нашег Министра Просвјете и Црквених Послова, Гаврила Церовића, Предсједника Обласног Суда на Цетињу.

Предсједник Нашег Министарског Савјета, Наш Министар Војни нека изврши овај указ.

Цетиње, 12. априла 1914. г.

НИКОЛА с. р.

Предсједник Министарског Савјета,
Министар Војни,
Генерал-ађутант, дивизијар,
сердар, Ј. Вукотић с. р.

МИ
НИКОЛА I

по милости БОЖЈОЈ

КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

Проглашујемо и објављујемо свима и свакоме, да је Народна Скупштина ријешила и да смо ми потврдили и потврђујемо:

ЗАКОН

О

измјенама и допунама у закону о народним школама од 2. фебруара 1907. године.

Члан 20. мијења се и гласи:

У мјестима, гдје нема прописаних станова за учитеље, општине им дају накнаду у новцу за стан и огријев уједно, и то у пријестоници 70 перпера мјесечно; у обласним варошима 50; у другом варошима 35; у варошницама 25, а у селима 15 перпера мјесечно.

Стан за учитеља мора имати: најмање двије собе, кухињу и потребне стаје.

Свака је школска општина дужна подићи учитељске станове најдаље у року од пет година.

Члан 29. мијења се и гласи:

У први разред основне школе уписују се дјеца, која ће до 1. јануара те школске године навршити: мушка 7, а женска 6 година.

Дјеца сеоска из најудаљенијих мјеста могу се ослободити од ступања у школу и до краја девете године, али само по одобрењу школског надзорника.

Дјеца, која по љекарском увјерењу нијесу нормално развијена, могу се примати и дошине, али најдаље до краја једанаесте мушка, а до краја десете женска.

Упис врши управитељ (учитељ) са школским одбором у мјесецу мају, а према списку, који им поднесу свештеници најдаље до 30. априла сваке године.

У остале разреде основне и продужне школе упис врши управитељ последња четири дана мјесеца августа.

Сву школску дјецу најмање један пут годишње, и то у јуну мјесецу, мора бесплатно прегледати државни љекар, према чијем извјештају слабуњаву дјецу ослобађа од школе надзорник.

Настава је обавезна за сву дјецу оба пола најмање до навршетка петнаесте године.

Члан 32. мијења се и гласи:

Ђак се може ослободити од похађања школе, ако пати од неизлечиве болести, или од какве болести, која би била опасна за друге ђаке, али само, док та опасност траје; или ако је без родитеља, а сиромаш је; или ако је због понављања прешао петнаесту годину, или ако је таквог рђавог владања да штетно утиче на друге ученике, а тада највише за једну годину.

Да се ко ослободи од школе, одлучује надзорник на приједлог школског одбора, а према љекарском увјерењу, кад је ово потребно.

Наставници.

Ставља се нов члан 33. и гласи:

Учитељи-це су државни чиновници.

Члан 33. постаје члан 34.

Члан 34. постаје члан 35., мијења се и гласи:

Стални учитељи и учитељице могу бити они црногорски држављани, који су као редовни ђаци свршили учитељску школу, или женску учитељску школу, и у њима положили учитељски испит зрелости, као и они, који су свршили четири разреда гимназије и цетињску или призренску богословско-учитељску школу, или пак дјевојачки институт Царице Марије на Цетињу.

Члан 35. постаје члан 36.

Члан 36. постаје члан 37.

Члан 37. постаје члан 38.

Члан 38. постаје члан 39.

Члан 39. постаје члан 40., мијења се и гласи:

Стални учитељи-це добијају у почетку своје службе хиљаду и четири стотине перпера на годину.

Напредовања сталних учитеља-ица бива по периодским повишицама.

За прве двије повишице служи се по четири године, а за остале по три године.

Повишица има осам, и то: прве четири за учитеље по 300 перпера, а за учитељице по 220; друге четири за учитеље по 200, а за учитељице по 180, тако да учитељи у почетку 27. године службе добију три хиљаде и четири стотине перпера, а учитељице три хиљаде, с којом платом служе до навршене 32. године кад имају право на пензионисање с потпуном платом.

И учитељи и учитељице, који би жељели служити и даље, добиће још једну периодску повишицу од двеста педесет перпера, коју ће примати само, докле су у служби.

Умеће се нов члан 41., и гласи:

Прва се повишица не може добити прије, него се положи практични учитељски испит.

Умеће се нов члан 42., и гласи:

Практични учитељски испит може се полагати, кад се наврше најмање двије године службе. По положеном испиту може се учитељима рачунати највише пет година за повишицу, до тада проведених година у учитељској служби.

Практични учитељски испити полажу се у јулу или децембру.

Програм практичних учитељских испита прописује Министар Просвјете и Црквених Послова. Испит се полаже пред нарочитом од Министра Просвјете назначеном комисијом, у којој морају бити професори учитељске школе, или које сремне школе у опште, и један већ испитани учитељ.

Члан 40. постаје члан 43.

Члан 41. постаје члан 44., и гласи:

Привремени учитељи-це имају годишњу плату од девет стотина и шездесет перпера, и дужни су положити испит оспособљења — теоријски и практични — најдаље за пет година, иначе престају бити учитељи-це.

Програм и за ове испите прописује Министар Просвјете и Црквених Послова. Испитна комисија састављена је од истих лица, која су за практичне испите именована. Испиту се не може приступити прије три године учитељске службе.

Године проведене у служби у својству привремених учитеља-ица урачунаће се, по положеним испитима, у године службе за пензију, али повишице се рачунају од дана, кад се положи испит оспособљења, и од тада се добија сталност.

Члан 42. постаје члан 45., и гласи:

Заступници учитељски имају плату од седам стотина и двадесет перпера годишње.

Члан 43. постаје члан 46., и први и други став мијењају се, и гласи:

Забавиље у државним забавиштима добијају у почетку службе седам стотина двадесет перпера годишње плате. За прве четири повишице служиће по четири године, а за остале по три године.

Повишица има осам, и то: прве четири по сто и педесет перпера, а остале четири по сто и двадесет перпера, тако, да навршетком двадесет осме године службе добијају хиљаду осам стотина перпера, с којом платом служе до навршетка тридесет пете године, кад имају право на пензионисање с потпуном платом.

Ако би жељеле служити даље, могу добити још једну повишицу од сто педесет перпера, али се ова повишица не рачуна у пензију.

Члан 44. постаје члан 47., и гласи:

Учитељи-це, који поред редовног рада науче бар петнаест неписмених особа читати и писати, добијају поред плате и посебну награду од 150 до 200 перпера на крају школске године из државне благајне, а на приједлог школског надзорника.

Члан 45. постаје члан 48., мијења се и гласи:

Стални учитељи-ица не може изгубити службу без одлуке Просвјетног Савјета због доказане кривиче, и не може се премјештати у друга мјеста, осим: за казну, по молби, по пристанку, или кад се у неком мјесту због недовољног броја ђака укине школа, и споје разреди. Кад се учитељ премјести по пристанку, или због укидања школе и разреда, даје му се по могућности, мјесто равно оном, из којег је премјештен, и има право на селидбене трошкове.

Члан 46. постаје члан 49. и гласи:

Упражњена учитељска мјеста попуњавају се стјечајем, који расписује Министар Просвјете најдаље до 1. маја, а избор кандидата врши комисија, коју састављају: главни надзорник основних школа, или најстарији чиновник Министарства Просвјете, два професора и два учитеља, које изабере Министар Просвјете за једну годину. Свој избор комисија је дужна доставити Министру Просвјете најдаље до 1. јула.

Вароши и варошице добијају они учитељи, који имају најмање једну периодску повишицу; обласне вароши они, који имају двије периодске повишице, а пријестоница се може добити тек после три повишице.

Првијенство на боља мјеста имају они учитељи-це, који се поред боље стручне спреме, дужег службовања и породичних потреба одликују радом у школи и на књижи.

Члан 47. постаје члан 50.

Члан 48. постаје члан 51.

Члан 49. постаје члан 52.

Члан 50. постаје члан 53.

Члан 51. постаје члан 54.

Члан 52. постаје члан 55.

Члан 53. постаје члан 56.

Члан 54. постаје члан 57.

Члан 55. постаје члан 58., и први му се став овако мијења:

Наставник може оставити учитељску службу само онда кад му Министар уважи оставку. У противном случају неће се моћи повратити у учитељску службу, нити ступити у коју другу државну службу прије него протекну пет година од дана, кад је службу напустио. Оставка се може поднијети крајем школске године, и онда мора бити уважена; оставка поднесена почетком школске године не мора бити уважена, а ако се уважи, учитељ не може добити друго мјесто у току те године. А досадашњем другом ставу додаје се ова реченица:

За наставника, коме је мјесто оглашено за упражњено важе оне исте одредбе, као да је оставио службу, а није му оставка уважена.

Члан 56. постаје члан 59

Члан 57. постаје члан 60.

Члан 58. постаје члан 61.

Члан 59. постаје члан 62.

Члан 60. постаје члан 63.

Управа и Надзор.

Члан 61. постаје члан 64. и гласи:

Управу и надзор над народнијем школама врши Министар Просвјете преко свих школских власти:

1.) мјесног школског одбора; 2.) управитеља основне школе; 3.) учитељског вијећа; 4.) школског надзорника; 5.) обласног учитељског збора; 6.) главног надзорника основних школа; 7.) надзорничког савјета и 8.) просвјетног савјета.

Члан 62. постаје члан 65.

Члан 63. постаје члан 66.

Члан 64. постаје члан 67.

Члан 65. постаје члан 68.

Члан 66. постаје члан 69.

Члан 67. постаје члан 70.

Члан 68. постаје члан 71., и трећи му став гласи:

Управитељ добија додаток од школске општине и то, ако у школи има с њим заједно најмање 6 наставника, 150 перпера на годину, иначе добија 96 перпера, ако нема мање од три наставника.

Члан 69. постаје члан 72.

Члан 70. постаје члан 73.

Члан 71. постаје члан 74.

Умеће нови натпис:

Обласни учитељски збор.

Ставља се нов члан 75. и гласи:

Обласни учитељски збор састављају сви учитељи и учитељице основних народних школа, који стоје под управом једног школског надзорника.

Школски надзорник као предсједник сазива обласни учитељски збор најмање једанпут годишње. Потпредсједника и пословођу бира збор.

На збору се рјешава већином гласова. Наставници су дужни долазити на састанке учитељског збора, и учествовати у раду његову. Школски надзорник подноси извјештај о раду збора Министарству Просвјете.

Ставља се нов члан 76. и гласи:

Учителишки збор ради ове послове:

1) претреса по утврђеном дневном реду педагошка питања, која се тичу основне школе;

2) оцјењује угледна предавања, која поједини чланови збора држе у осн. школи;

3) одређује темате за расправљање на другоме састанку, и бира извјештоца за то;

4) договара се о уклањању сметња у школскоме раду, и чини приједлоге о томе главном школском надзорнику;

5) стара се о стручном усавршавању својих чланова;

6) вијећа о напредовању просвјете у тој школској области и у земљи.

Школски надзорник.

Члан 72. постаје члан 77. и гласи:

Школски надзорник врши стручни и инструктивни надзор над свим државним и приватним народним школама у својој области.

Ставља се нов члан 78. и гласи:

Надзорник може бити онај кандидат, који је по положеном испиту зрелости у средњој школи или стручној, свршио педагошки, или други који одсјек Философског факултета, положио прописане испите, и вршио наставничку дужност најмање четири године.

Ставља се нов члан 79. и гласи:
У недостатку ових могу се кандидовати за школске надзорнике и стални учитељи народне школе, који имају спремну предвиђену чл. 35. овог закона, који су опробани као ваљани радници у школи, и који имају најмање дванаест година учитељске службе. Између пријављених кандидата Просвјетни Савјет бира најбоље, узевши у обзир рад у школи, школске квалификације и моралне особине кандидата. Избор постаје ваљан тек, кад га одобри Министар Просвјете.

Члан 73. постаје члан 80. и гласи:
Школски се надзорници постављају Краљевим указом на приједлог Министра Просвјете и Црквенијех Послова, а ранг и плата им се одређује према школским квалификацијама и годинама службовања, како то закон о чиновницима грађанског реда прописује.

На име путнине по школској области има школски надзорник 600—960 перпера годишње.

Члан 74. постаје члан 81. и гласи:
За сваку школску област поставља се по један школски надзорник.

Школске области одређује Министар Просвјете и Црквенијех Послова, и тако их заокругује, да једна област не може имати више од 45 становника, ни мање од 35. У крајевима врлетнијем, где је отежан саобраћај, овај се број може смањити.

Надзорник станује у вароши или варошици, која је најближа центру школске области. Од овога се може одступити само по рјешењу Министра Просвјете.

Писарску дужност у надзорништву врши — ван школских часова — један од мјесних учитеља, кога надзорник одреди, и за то ће имати награду од 240 перпера годишње.

Члан 75. постаје члан 82. и гласи:
Дужности су школског надзорника:

1) да најмање три пут у години походи, и добро проучи сваку народну школу, и остале ниже васпитне заводе у повјереној му области, и да уклања сметње школскоме раду;

2) да према потреби поучава наставнике у правилном школском раду, и да се стара о њиховом усавршавању;

3) да нагледа службени рад управитеља учитељских вијећа и школских одбора, и да руководи обласним учитељским зборовима;

4) да се брине о отварању нових одјељења и школа, и да учествује при избору мјеста за подизање школа и при прегледу зграда, које приватна лица нуде за школу;

5) да објављују школске законе и наредбе преко управитеља и других школских власти;

6) да одијењују рад и владање наставника, ислеђује њихове кривице, а веће доставља Министарству Просвјете (члан 62. овог закона);

7) да изиђају сукобе између учитеља и мјесних школских одбора, и да рјешава спорове између њих, а по потреби подноси Министру Просвјете на рјешење;

8) да одлучује о прекидању наставе у ванредним случајевима;

9) да се стара о попуњавању упражњених учитељских мјеста, и одређује замјену болесним учитељима.

10) да учитељима у пријеким потребама даје одсуство до 5 дана, о чему извјештава главног надзорника основних школа с образложењем, а молбе за дуже одсуство да подноси Министру са својим мишљењем;

11) да води статистику свих школа у повјереној му области;

12) да одлучује о исписивању ђака из школе у договору са школским одборима;

13) да предлаже Министарству отварање приправних разреда и приватних школа;

14) да подноси Министру Просвјете иза сваке ревизије извјештаје о стању школа у повјереној му области и предлоге за поправку истих, као и за награде предвиђене чл. 10. и 47. овог закона;

15) да учествује у раду надзорничког савјета;

16) да води преписку са свијем школским и другим властима;

17) да врши и друге послове, који су му одређени овим законом, и да се у своје раду управља према упутствима, која прописује Министар Просвјете у споразуму с Просвјетним Савјетом о надзору школа.

Ставља се нови нагпис:

Надзорнички савјет.

Ставља се нов члан 83. и гласи:
Надзорнички Савјет састављају главни надзорник основних школа и сви школски надзорници. Он се састаје по позиву

Министра Просвјете и Црквенијех Послова за вријеме великог школског одмора, или на Цетињу, или гдје одреди Министар Просвјете и Црквенијех Послова.

Предсједник је Савјета главни надзорник основних школа. Потпредсједника и пословођу бира савјет из своје средине.

Чланови савјета, који долазе са стране, добивају из државне касе подвоз и дневнице, као и остали чиновници грађанског реда.

Ставља се нов члан 84. и гласи:
Надзорнички савјет вијећа:

1) о наставном плану и о програмима предавања за народне школе;

2) о уџбеницима и наставним средствима за те школе;

3) о раду учитељских зборова и школских одбора;

4) о научним и практичним течајевима за усавршавање наставника;

5) о напредовању основне наставе у цијелој земљи;

6) о средствима за унапређење образовања и просвјете у цијелом народу.

Приједлоге о томе подноси предсједник Министру Просвјете и Црквенијех Послова.

Прелазна наређења.

Члан 76. постаје члан 85. и гласи:
Министар Просвјете по саслушању надзорничког и Просвјетног Савјета прописује нов наставни план и програм за народне школе, најдаље за годину дана од кад овај закон ступи на снагу.

Члан 77. постаје члан 86. и гласи:

Сталним учитељима-цама, који су у служби, и имају спремну предвиђену чл. 34. овога закона, израчунаће се повишице и повећати плата према одредбама овога закона. Исто ће се тако израчунати повишице и повећати плата и оним учитељима, који су свршили некадању шесторазредну припремску богословију, а имају десет година службе.

Наставници који су свршили стару цетињску богословију без гимназије, а добили су сталност прије ступања на снагу закона од 2. фебруара 1907. год., добиће основну плату, коју им је тај закон признао, и исти број повишица предвиђен чл. 40. овог закона, а повишице ће све износити по 200 перпера.

Сви остали, који су добили сталност прије ступања на снагу закона од 2. фебруара 1907. год., а немају горњу спремну, добијају на исти начин, као и горњи. повишице, које ће износити свака по 150 перпера.

Никоме се не могу рачунати у повишице ни по овоме, ни по староме закону, године, у којима је добио слабу оцјену, као ни године, које су већ изгубљене због напуштања службе, или по осуди.

Члан 78. постаје члан 87. и гласи:

Практичне учитељске испите, предвиђене чл. 42. ов. закона, нијесу дужни полагати они учитељи, који буду навршили три године у учитељској служби, кад овај закон ступи на снагу.

Ставља се нов члан 88. и гласи:

Садашњи привремени учитељи дужни су положити испите оспособљења најдаље за пет година од ступања овог закона на снагу. Ко не би у том року испите положио, не може даље бити као привремени учитељ.

Члан 79. отпада.

Члан 80. отпада.

Члан 81. постаје члан 89.

Члан 82. отпада.

Ставља се нов члан 90. и гласи:

Учитељи и учитељице, који се затеку у пензији или другој служби, а нијесу прешли 40 година живота, кад овај закон ступи на снагу, могу се опет вратити у учитељску службу с правима, која имају наставници по овоме закону, ако није прошло пет година, од кад су учитељску службу напустили, или били пензионисани, и то према одлуци Министра Просвјете и саслушању Просвјетног Савјета.

Ставља се нов члан 91. и гласи:

Распоред наставника за 1914/15. школску годину извршиће нарочита комисија, коју ће одредити Министар Просвјете и Црквенијех Послова.

Сви наставници основних школа морају се јавити на стјечај до 15. маја ове године.

Ставља се нов члан 92. и гласи:

Овлашћује се Министар Просвјете и Црквенијех Послова, да у споразуму с надлежним школским властима прописује прелазне наредбе и за све остале одредбе овога закона, у колико то овдје није нарочито поменуто.

Члан 83. постаје члан 93. и гласи:

Овај закон ступа у живот, кад га Краљ Господар потпише, а обавезну силу добија тридесетог дана од његовог обнародовања у званичним новинама. Превеђење на плате по овоме закону извршиће се 1. јануара 1915. године.

Препоручујемо нашем Министру Просвјете и Црквенијех Послова, да овај закон обнародује, а свима нашим Министрима да се о извршењу његову старају,

властима пак заповиједамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

Цетиње, 2. априла 1914. год.

(М. П.) **НИКОЛА** с. р.

Видио и ставио државни печат,
Чувар државног печата,
Министар Правде
Љуб. А. Бакић с. р.

Предсједник Министарског Савјета,

Министар Војни,

Генерал-ађутант, дивизијар,

сердар Ј. Вукотић с. р.

Министар Унутрашњих Дјела,

Љубод. Гојинић с. р.

Министар Финансија и Грађевина,

Р. Поповић с. р.

Министар Просвјете и Цркв. Послова,

М. М. Мијушковић с. р.

Министар Правде,

Љуб. А. Бакић с. р.

Министар Иностранних Дјела,

Петар Пламенац с. р.

МИ

НИКОЛА I

по милости БОЖЈОЈ

КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

Проглашујемо и објављујемо свима и свакоме, да је Народна Скупштина ријешила и да смо Ми потврдили и потврђујемо:

ЗАКОН

О

државним стипендијама

Члан 1.

У сврси потпомагања сиромашног а ваљаног школског подмлатка, држава ће издавати стипендије: ученицима-цама средњих и стручних школа у земљи, студентима Университета и великих школа на страни, као и ученицима-цама оних средњих и стручних школа, којих у Црној Гори нема.

Члан 2.

Сваке године Министар Просвјете уноси у државни буџет потребну суму за државне стипендије у земљи и на страни.

Стипендије, које се дају у земљи, раздијелиће се равноправно међу школама, с обзиром на врсту школа и број ученика, који школе имају.

Члан 3.

Државну стипендију могу уживати само дјеца сиромашних родитеља, здрава, напредна у наукама и врло добра и примјерна владања. Првијенство имају они, који су по школи старији.

При једнаким условима, имају прече право дјеца погинулих или онеспособљених у рату или у државној служби.

Члан 4.

За сиромашног ученика сматра се онај чији родитељи или чије имање плаћа дације и порезе: за школе у домовини до 40 перпера, а за школе на страни до 80 перпера годишње. Увјерење о плаћању дације и порезе доносиће се из пореског одјељења.

Члан 5.

Државне стипендије даје Министар Просвјете на основу конкурса, у коме почетком сваке школске године одређује број и висину разних стипендија.

Члан 6.

Стипендије се дају на вријеме потребно за довршење наука, у колико стипендисте буду одговарале одредбама овог закона.

Стипендије ће Министар Просвјете на приједлог професорског збора — односно просвјетног савјета — ускратити за вријеме, или је сасвијем одузети, чим стипендиста престане да одговара условима 3. члана овог закона.

Члан 7.

Стипендије за ученике-це нижих разреда средњих школа у земљи је до 300 перп.; за ученике-це виших разреда таквих школа до 500 перпера годишње.

За ученике-це на страни стипендија је од 720—1440 перпера годишње, а према школи на којој науке изучавају.

Члан 8.

Стипендисте средњих или стручних школа у земљи бира професорски збор оне школе за коју се стипендија даје, а стипендисте школа на страни бира Главни Просвјетни Савјет, а једно и друго уз накнадно одобрење Министра Просвјете.

Члан 9.

Ученици-це који се школују на страни, кад крену тамо и кад се по довршеним

наукама врате кући, могу поред стипендије добити путне трошкове. Тако исто стипендиста добија путни трошак, ако се због болести мора кући вратити.

Члан 10.

Сваки стипендиста по довршеним наукама дужан је служити државу онолико времена, колико је уживао државну стипендију. Те дужности може се опростити само ако поврати држави сав новац с каматом, који је од ње у име стипендије или потпоре за школовање своје добио.

Ово вриједи и за оног стипендисту, који није довршио науке, али је ипак, по добивеном школовању, погодан за какву државну службу, ако би био примљен у исту.

Прелазна наређења

Члан 11.

Наређења овог закона односе се и на све оне стипендисте који су већ, или буду, уживали стипендије, којима је Црна Гора као дарованим у иностранству до сада располагала, или којима и у будуће као таквима располагала буде.

Члан 12.

Сви државни стипендисти, који данас уживају стипендију, морају се у почетку идуће школске године јавити на конкурс, а према одредбама овог закона.

Члан 13.

Правилник, кога ће издати Министар Просвјете, ближе ће одредити, како ће се овај закон провађати.

Члан 14.

Овај закон ступа у живот кад га Краљ Господар потврди, а обавезну снагу добија тридесетог дана по обнародовању, и од тада престају важити досадашња правила о давању државних стипендија од 22. маја 1913. год.

Препоручујемо нашем Министру Просвјете и Црквенијех Послова да овај закон обнародује, а свима нашим Министрима да се о извршењу његову старају, властима пак заповиједамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

Цетиње, 10. априла 1914. г.

(М. П.) **НИКОЛА** с. р.

Видио и ставио државни печат,
Чувар државног печата,
Министар Правде,
Љуб. А. Бакић с. р.

Предсједник Министарског Савјета,

Министар Војни,

Генерал-ађутант, дивизијар,

сердар Ј. Вукотић с. р.

Министар Унутрашњих Дјела,

Љубод. Гојинић с. р.

Министар Финансија и Грађевина,

Р. Поповић с. р.

Министар Просвјете и Цркв. Послова,

М. М. Мијушковић с. р.

Министар Правде,

Љуб. А. Бакић с. р.

Министар Иностранних Дјела,

Петар Пламенац с. р.

МИ

НИКОЛА I

по милости БОЖЈОЈ

КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Просвјете и Црквених Послова, постављамо:

за чланове пећске конзисторије, са годишњом платом по 3000 перпера, свештенике Крста Поповића, досадашњег пароха барског и Стева Дрецуна, досадашњег пароха цетињског;

за рачуновођу исте конзисторије са досадашњом платом, игумана Мирона Меденицу, досадашњег рачуновођу цетињске конзисторије.

Наш Министар Просвјете и Црквених Послова нека изврши овај указ.

Цетиње, 10. априла 1914. год.

НИКОЛА с. р.

Министар Просвјете и Цркв. Послова,
М. М. Мијушковић с. р.

МИ

НИКОЛА I

по милости БОЖЈОЈ

КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Правде, постављамо:

за секретаре друге класе Великога Суда, Марка Јовићевића и Радула Јауковића, свршене правнике, са годишњом платом од по 1920 перпера.

Наш Министар Правде нека изврши овај указ.

Цетиње, 11. априла 1914. год.

НИКОЛА с. р.

Министар Правде,
Љуб. А. Бакић с. р.

НИКОЛА I

МИ

по милости божјој

КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Иностраних Дјела, постављамо: за секретаре прве класе Министарства Иностраних Дјела, са годишњом систематском платом од по двије хиљаде и четири стотине перпера, д-р Филипа Добричића, Сава Спасојевића и Вељка Милићевића, досадашње секретаре друге класе истог Министарства.

Наш Министар Иностраних Дјела нека изврши овај указ.

Цетиње, 11. априла 1914. г.

НИКОЛА с. р.

Министар Иностраних Дјела,
П. Пламенац.

— Ријешењем Г. Министра Иностраних Дјела од 12. априла о. г. бр. 1069, а на основу члана 15., у вези са чланом 21. тачка 1., закона о чиновницима грађанског реда, оглашено је мјесто за упућено Д-ру Иву Јовићевићу, секретару II ге класе Министарства Иностраних Дјела.

Бр. 1069. Из Канцеларије Кр. Министарства Иностраних Дјела, 12. априла 1914. Цетиње.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Дворске и дипломатске вјести

— Његово Величанство Краљ провео је Ускршње Празнике на Ријеци, измијењаваши срдачне телеграфске честитке са Његовим Императорским Величанством Царем Николом II и Његовим Величанством Краљем Петром. Први дан Васкрса, Њ. Кр. Височанство Књаз Петар пошао је аутомобилом до Ријеке да честита Празнике Својим Узвишеним Родитељима, и вратио се у вече на Цетиње. И Предсједник Краљевске Владе, Дивизијар сердар г. Јанко Вукотић са г. г. министрима и г. Милом Дожићем, Предсједником Народне Скупштине, честитали су Васкрс Његовом Величанству Краљу који их је врло љубазно примио и захвалио им на честиткама. Његово Величанство се, примајући честитке г. Дожића, живо интересовало за рад Народне Скупштине.

— Његово Величанство Краљ Господар вратио се у сриједу послје подне на Цетиње.

— У четвртак прије подне приредило је Министарство Војно по цијелој земљи у свима дивизијским сједиштим свечан парастос за погинулих Црногораца и Србијанаца код Скадра. На Цетињу је у Саборној Манастирској Цркви служена служба Божја, послје које је у 10½ часова био парастос. На парастосу је чиновлјествовао Његово Високопреосвештенство Господин Митрополит Митрофан са Митрополитом Гаврилом и Епископом Кирилом, а присуствоваоу Његово Величанство Краљ, Његово Краљ. Височанство Књаз Петар, дипломатски заступници наше моћне заштитнице Русије и савезних Краљевина Србије и Грчке, Краљевска Влада, генералитет, великодостојници, официјерски кор, ђаци свијех пријестоничких школа и многобројни народ оба пола. Њ. В. Господар је, кад је пјевана тужна напјесма „Вјечнаја памјат“, клекнуо и три пута пољубио чирак оплетен од жица са шанчева са Тарабоша.

— Њено Кр. Височанство Књагиња Насљедница обољела је озбиљније од инфлуенце. Болест иде на боље, али се ипак ових дана очекује, по нарочитом позиву, један љекар специјалиста из Јене.

— Г. Деларош-Вернеа, овдашњег француског посланика, задесила је тешка породична жалост смрћу његовог брата у Паризу. Његово Величанство Краљ благоизволио је г. Посланику изјавити Своје саучешће у жалости, у којој узеше учешћа и чланови овдашњег дипломатског кора, као и многобројни наши великодостојници.

— Руски војни аташе, генерал г. Н. Потапов отпутовао је за Арбанију као предсједник Међународне Комисије за разграничење Арбаније.

— Госпођа Гавриловић, супруга овдашњег српског посланика, вратила се из Дубровника на Цетиње са г. Послаником, који јој је пошао у сретање.

Цетиње, 12. априла

Арбанашка племена Хоти и Груди, као и оближња сусједна им племена скадарске Малесије, од давнина су била везана традицијама и осјећањима за Цру Гору. Та племена веома добро знају, — а то никад и не крију — колико су им добра учинили наши Господари, наш народ и наша држава. У нашој су земљи имала вазда уточишта од разноврсних невоља и мука које су их пратиле. Под нашим витешким и гостољубивим барјаком нашла су речена племена окрића нарочито потоњих година, кад им је душа била дошла у подгрлац. Послије срећно свршеног потоњег великог ослободилачког рата племена Хоти и Груди припадоше Црној Гори. Може се само жалити што и остала оближња племена, у њиховом сопственом интересу, не уђоше у састав наше државе, са којом су била навикла дијелити добро и зло, знајући да им наш барјак штити слободу, савјест и напредак. Задовољство Груда и Хота са њиховом новом срећном судбином, за којом су сами чезнули, није дало мирна сна смутљивцима са стране и непријатељима снажења и мирнога развијања Црне Горе. Откако су Груди и Хоти одлуком Лондонске Конференције додијељени нама, непрестано су међу њих стављани прсти раздора из преко границе и завођени су, преко изазивача, на кажњива дјела разне врсте. Ми смо то стрпљиво подносили, убјеђени да су побуде за таква дјела далеко од огромне већине Груда и Хота, особито од њихових првака. Али кад су смутње превршиле мјеру и кад је настала опасност да би могао бити дуж наше нове границе и мир поремећен, Краљевска Влада је ријешила да томе стане на пут употребом сходних мјера. У речена племена послата је војска, која је посјела земљиште све до границе повучене од Великих Сила између нас и нове балканске државе, одузевши тијем сваку могућност уношења и стварања немира са стране на нашем огњишту. Хоти и Груди поново су овом приликом изјавили приврженост нашој држави и новоме стању. Неколицина смутљиваца побјегли су преко границе, али и њима је дан рок за повратак и моћиће да живе слободно и безбједно као и сви остали наши поданици, буду ли се покоравали про звијеђеним законима једне савремене државе.

Ова мјера, поздрављена у првоме реду од самијех Хота и Груда, — мјера, којом уређена држава има право и дужност да се послужи за заштиту реда и законитости, изазвала је на извјесној страни бјесомучни гњев, највише зато, што је тако брзо донијела плода и што је својим успјехом порушила планове, грађене на тобожњем незадовољству додијељених нам арбанашких племена. Из порушених планова и преварених нада ничу сада кроз бечку „Албанише Кореспонденц“ пакосне и злобне измишљотине противу угледа Црне Горе и њене цивилизаторске улоге у новодобивеним крајевима. Тако тај заступник у јавности тобоже арбанашких интереса поводом поменутих мјера наше војске доноси читаву прегршт злонамијерних неистина. Међу овијема се ређа да је наша војска приликом вршења своје дужности чинила насиља; да су поједини прваци грудски и хотски од

нас били поткупљени; да су неки прваци били стављени у тамнице и у истијема поубијани; да су паљене куће и чињена друга слична насиља. Све је ово од почетка до краја измишљено у ружној намери, да се окаља углед наше земље и да се прикрије тајни гњев због неуспјеле смутње. Наша војска није чинила никаква насиља. То ће потврдити сви Груди и Хоти. Што се тиче паљења кућа, истина је да их има спаљених, али од Тургутова времена, кад су због тога дивљаштва сиротни Малисори налазили уточиште и потпору само код нас, а не код садашњих својих назови пријатеља. И сад су неколике куће спаљене, чега се и ми гнушамо. Али то су сами учинили извјесни агенти из преко границе. Они су се, чим су спазили нашу војску, дали у бјегство и успут спалили су неколико кућа хотских и грудских првака из освете, што ови нијесу хтјели да се дигну на оружје противу нас. Исто тако злобна је измишљотина, да су извјесни прваци стављени у тамнице и убијани. Такве мјере не употребљују се у нашој земљи, на далеко познатој са своје толеранције, ни противу отворених бунтовника, већ се према њима најприје по закону поступи, а камо ли да се тако што учини насипрам лојалних грађана, међу које бројимо и све наше нове поданике без разлике вјере и убјеђења. Измишљотину, да смо љубав и приврженост Хота и Груда добили поткупљивањем, с индигнацијом одбијамо као ниску клевету „Албанише Кореспонденц“, која тијем не чини услугу угледу народа, којем се намеће за непозвана браниоца.

У Грудима и Хотима влада мир и задовољство. Они су се предали својем раду. На граници нашој на тој страни такође је мир, који, поред оданости наших нових поданика, од повреда са стране јемчи и наша храбра војска.

ТЕЛЕГРАМИ

Италијански и аустријски министар иностраних дјела

Опатија, 5 априла

Саопштење о састанку маркиза ди Сан-Ђулиана и грофа Берхтолда каже да су се у конверсацијама истакли интереси обију савезних држава и да се тражило мирољубиво рјешење многобројних проблема који су произашли из посљедње балканске кризе. Пошто су констатовали задовољавајуће посљедице своје политике, оба министра, инспиришући се узајамним потпуним повјерењем, одлучили су да наставе, у споразуму са Њемачком, исту политику, као што је сада. — Бечки Кор. Биро.

Болест Франца Јосифа

Беч, 7 априла

Кореспонденција Вилхелм јавља да катар од којег цар болује већ петнаестину дана, још не попушта. Љекари су констатовали да сада прати катар повећање температуре, уз надражење за кашаљ, који буну ноћни одмор. Опште стање и апетит је задовољавајући; цар, поред све болести, врши своје обичне послове и прима усмене извјештаје. — Бечки Кор. Биро.

Беч, 7 априла

У јучерашњем билтену о царевом здрављу каже се да је цар провео ноћ релативно добро; субјективно стање није незадовољавајуће. Цар је данас устао рано и почео се одмах бавити државним пословима; прије подне примио је великодостојнике и министра предсједника Тису. — Бечки Кор. Биро.

Беч, 8. априла

Царев пут у Будимпешту за отварање Делегација изостаје. Надвојвода Франц Фердинанд засупаће

Цара у делегацијама. — Бечки Кор. Биро.

Беч, 8. априла

Синоћни билтен вели да су знаци катара данас мало слабији него јуче; снага је знатно појачана; надражај за кашаљ постоји. — Бечки Кор. Биро.

Беч, 8. априла

Царево здравље иде на боље. — Бечки Кор. Биро.

Беч, 10 априла.

Према синоћњем билтену, нема битне промјене у стању здравља Франца Јосифа. Катар је остао исти; стање срца, апетита и снаге задовољавајуће је. — Бечки Кор. Биро.

Беч, 11. априла

Готово је сасвим престао код Цара катар малих бронхија, док катар великих бронхија још траје. Царево стање је врло задовољавајуће. — Бечки Кор. Биро.

Беч, 12. априла

Нема никакве битне промјене у објективном стању Франца Јосифа. Стање снаге и срца потпуно задовољава. — Бечки Кор. Биро.

Сукоб између Савезних Држава Америчких и Мексика

Њујорк, 7 априла.

Хуерта је одбио захтјев Сједињених Држава Америчких да поздравља американску заставу. — Бечки Кор. Биро.

Вашингтон, 9 априла

Контрадмирал Флечер телеграфисао је да је дао заузети од стране американских морнара царинарницу у Вера-Крузу. Мексиканци су, послје заузећа царинарнице, отворили ватру, али су били отјерани са позиција топовском палјбом. Приликом марша преко прерија, Американци су имали 4 мртва и 20 рањених војника. Убијено је 200 Мексиканаца. — Бечки Кор. Биро.

Вашингтон, 9 априла.

Званично се јавља да су Мексиканци напустили Вера-Круз. — Бечки Кор. Биро.

Вашингтон, 11. априла

Вођа мексиканских усташа телеграфисао је предсједнику Сједињених Америчких Држава да су Американци повриједили суверенитет Мексика и позвао их да напусте Вера-Круз. Предсједник је одговорио да нема намјера повриједити независност Мексика. — Бечки Кор. Биро.

Српско-румунско братимство

Биоград, 8 априла

Приликом ускршњих празника, многобројни путници дошли су да посјете пријестоницу. Прекјуче је дошло више од 500 Скопљака. Јуче је овамо стигло румунско хармонијско друштво. Многобројни румунски путници били су одушевљено дочекани. Двадесет хиљада особа дочекало је госте при доласку. Варош је искићена заставама; музике свирају српску и румунску химну. Гости су прегледали јутрос варош. У вече Румунска Хармонија даје концерт у Народном Позоришту. — Биоградски Пресбиро.

Насљедник у Новој Србији

Биоград, 8 априла

Јутрос је стигао Насљедник из Нове Србије. Он је провео два дана у Скопљу, два на Косову и пошао аутомобилом у Призрен и на арбанашку границу, а онда у Ђевђелију и Дојран. На читавом путу принц Александар био је одушевљено поздрављан од становништва. — Биоградски Пресбиро.

Помен скадарским борцима

Биоград, 9 априла.

Јутрос је у Саборној Цркви отслужен свечан помен војницима и официрима који су пали око Ска-

дра и у борбама с Арнаутима. При-
суствовао је помену наследи-
Александар, принц Ђорђе, мини-
стар војни, државни великодостој-
ници, официјерски кор и огромно
мноштво свијета. — Биоградски
Пресбиоро.

Српско-турски инцидент

Цариград, 10 априла.

Пошто је Српско Посланство са-
знало да су три Србина из Нове
Србије, који су били оптужени ради
политичких злочина и који су тре-
бали да буду помиловани, — били
објешени, г. Ђорђевић учинио је
корак код великог везира, тра-
жећи да се казне одговорни чинов-
ници и да се даде новчана оштета
породицама пострадалих. — Бечки
Кор. Биро.

Енглески Краљевски пар у Паризу

Париз, 11. априла

Енглески краљ одликовао је пред-
сједника владе г. Думерга лентом
Викторијина реда. У току разговора
између Сир Едварда Греја и Ду-
мерга, приликом посјете краља Ђор-
ђа у Паризу, расправљала су се
различита питања, при чему се у-
тврдила сагласност у погледима о-
бојице министара. Пошто су кон-
статовали резултате политике обију
влада са руском владом, Греј и Ду-
мерг споразумјели су се о по-
треби ових трију великих сила да
наставе и даље да раде на одржа-
њу равнотеже и мира. — Бечки
Кор. Биро.

Париз, 12. априла

Прије него што је оставио Фран-
цуску, енглески краљ и г. Поен-
каре измијењали су срдачне теле-
граме. — Бечки Кор. Биро.

Лондон, 12. априла

Краљевски пар стигао је синоћ
у Лондон. — Бечки Кор. Биро.

Арбанашки књаз

Драч, 11. априла

Књажевски арбанашки пар по-
сјетио је Тирану и вратио се у Драч.
— Бечки Кор. Биро.

Велике Силе и Епирско питање.

Атина, 12. априла.

Министри од шест Великих Сила
предали су данас г. Венизелосу
споразумно састављену ноту као
одговор на грчку ноту од 22. ја-
нуара. Венизелос је изјавио да ће
грчка влада одмах издати наређе-
ња да се напусте дијелови Епира
које још заузимају грчке трупе. —
Бечки Кор. Биро.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

† Павле Вучинић. Први дан Ва-
скрса, у Скадру је погинуо тамо-
шњи наш првак Павле Вучинић. У-
бијен је наред улице у присуству
полицијских органа. Два учесника
убијства који су били притворени,
умакли су из притвора испред очију
међународне полиције. Покојни Па-
вле је жртва својих родољубивих
српских осјећања, своје исправно-
сти и челична карактера. Његово
убијство достојно је жаљења и нај-
оштрије осуде од стране свијех про-
свијећених људи.

Вјечна му успомена била међу
нама и Бог да прости његову че-
ститу душу!

Примјер за углед. Да би дала под-
стрека за прикупљање потпоре сиромаш-
ним породицама палих наших бораца у
прошлом ослободилачком рату, које су,
стицајем тешких прилика у којима смо
се након два издржана крвава рата нашли,
остале до сада незбринуте, — Главна
Годишња Скупштина акционара Црногор-
ске Банке, одржана 25. марта о. г., једно-
гласно је одлучила, да се Инвалидском
Фонду, из којег ће се све потпоре из-
давати, додијели свота од десет хиљада
перпера као прилог Црногорске Банке.

Саопштавајући са живим задовољством
ову племениту одлуку Црногорске Банке,
као акт пијетета према палим нашим бор-
цима и банчину бригу за нејач њихову
ми се надамо да ће и остали наши нов-
чани заводи, културна и хумана удружења
и сви племенити људи сљедовати лијепо

примјеру Црногорске Банке, нашег нај-
угледнијег завода, и чинити све да се,
ако и скромним прилогом и потпором,
утру многе сузе жалоснице јадне нејачи
наше за изгубљеним својим родитељима
и хранитељима.

Допутовали. Његово Високопреосве-
штенство Митрополит Пећски г. др. До-
жић и Његово Преосвештенство Епископ
Захумско-Рашки г. Кирил допутовали су,
први из Пећи, други из Никшића, о
ускршњим празницима на Цетиње.

Гост из Белгије. Г. Јулије Брине, Главни
Директор Министарства Иностраних Дјела
Белгијанског, као нарочити изасланик сво-
је Владе, долазио је прошле седмице на
Цетиње ради проучавања економских и
финансијских прилика у Црној Гори, како
би се што тјешње везе трговине успо-
ставиле између Црне Горе и Белгије, међу
којима већ од неколико година постоји
и трговински уговор.

Г. Брине посетио је Министра Спољ-
них Послова г. Пламенца, код којег је
дуже времена остао у разговору о раз-
ним питањима економске природе. Учи-
нио је посјету и осталој господи Мини-
стрима, а конференсио је дуго у Мини-
старству Финансија са г. Радовићем у
погледу свих радова који се у земљи
имају предузети.

Г. Брине за вријеме својег боравка у
крugовима пријестоничким оставио је нај-
пријатнији утисак, а отпутовао је преко
Бара, очаран природним љепотама наше
отаџбине.

† Бригадир Стево Јовићевић. Бри-
гадир Стево Јовићевић, преминуо је на
Цетињу 8. априла у јутро и сахрањен 9.
априла на уру по подне. Спроводу су
присуствовали Њ. Кр. Вис. Књаз Петар,
Г. Министар Предсједник са Владом, офи-
цирски кор, једна почасна чета под
командом заступника шефа пјешадијског
одељења кап. Ш. Симовића, Војна Му-
зика, све школе више и ниже, мушке и
женске, и многобројно чиновништво и
грађанство.

Над гробом, држао је г. бригадир Јово
Бећир, помоћник министра војног, ову
лијепу бесједу:

„Путнице, ти који си кренуо на тако
дуго одсуство из наше средине, застани
мало, да ти на овом тужном растанку
по нас, кажемо посљедње збогом, — те-
би, који си нас све волио; теби, кога смо
сви вољели. Твоја племенита и узвишена
душа, њежно срце, твој свијетли, посто-
јани никад, нигдје, ни с чим незасјење-
ни карактер, твоје узор поштење и ви-
тешке особине остаће у вјечној успо-
мени међу нама твојим друговима ста-
ријим, равним и млађим, јер си нас свуђ
и на сваком мјесту задужио.

Стани мало, човјече, не хитај тамо,
баш сад у ове дане, кад твоја зора бјеше
почела руђети, те остарјели и изнемогли
отац гледати у тебе своју срећу, твоја
сиројач свог спаситеља, другови свог
врсног и поузданог друга, а отаџбина
спремног вођу својих чета! Застани мало,
изнемогли путнице и прибери твоје ви-
тешке силе; куд си тако ухитао!

Зар данас у овој разбуђеној, оживље-
ној и увесељеној природи, кад глас пје-
сме негдашњег роба, а данас слободна
грађанина, одјекује горама и пољима Ста-
ре Србије и Македоније напушташ нас,
кад треба отаџбини очувати крвљу доби-
вене тековине и спремити нова покољења
за нове борбе и мегдане. Стани мало!
није још ни ишчекао ни ехо топовског
лома, соколовског поклича и рањеничких
уздаха с оног теби драгог Тарабоша,
околу којег си толико радио, да Отаџ-
бини славу стечеш. Осврни се на нас,
испричај нам твоје патње и дуге ноћне
несанице и ону трајну готовост на све
могуће жртве, само што прије, да се
дочепаш зидова негда нашег Скадра!

Али ти као да не чујеш, не одзиваш
се друговском гласу, већ смјело хиташ
у коло соколова, те убраше славу слави
— отаџбину увеличаше.

Хитај и кажи витешки палој браћи, да
прошле 1913 год. на данашњи дан поред
свију нечувених и раније никад непримје-
њиваних насиља, што се чинише на милу
нам Отаџбину — Скадар паде и би за
мало наш, али — пред силом јачих мора-
смо и њега и њих напустити у нади, да
је Бог на страни правде.

Покојник родио се 15. априла 1871.
године на Цеклину, гдје је свршио
основну школу, а године 1882. био отпра-
мљен на школовање у Италију, у Colleggio
Militare у Милану, а послије преведен у
Фиренцу, одакле је 1887. год. ступио у
војничку школу у Модени, по свршетку
које, 1890 г., вратио се у отаџбину — са
чином потпоручника.

6. септембра 1891. год. био је назначен
за бригадног ађутанта — команданта та-
дашње Приморске Бригаде, на којој дуж-
ности је остао до 1895. год. кад је ушао
у комисију, која је радила на правилима
за обуку и васпитање војске, а у сеп-
тембру 1896. год. одређен је за поручника
инструктора у првој подофицирској шко-
ли, основаној у Подгорици, иза чега је
преведен у први батаљон рекрутски на

Цетињу, најприје у својству командира
полу-чете, а за тим је командовао четом.
1901. год. произведен је у чин капетана,
кад је назначен за командира подофи-
цирске школе, а у скоро иза тога био
премјештен за командира чете у официр-
ској школи — на којој дужности је остао
до 2. децембра 1905. год. кад је унапри-
јеђен за командира — задржавајући дуж-
ности командира чете официјерских при-
правника све до године 1907., кад је по-
стављен за команданта официјерске школе
на управу које је остао све до 1910. го-
дине. Ове године је преведен у Војно
Министарство за шефа пјешадијског од-
сјека, на ком положају затакао га је рат
1912. год. У рату му је додијељена ко-
манда најприје над добровољачким ба-
таљоном, који је улазио у састав При-
морског Одрода, иза чега, кад је, 23. ок-
тобра командант Приморског Одрода ор-
ганизовао једну колону за напад на
Мелгушке и Бушатске висове, да би тијем
извршио потпуно цернирање Скадра, ко-
мандир Јовићевић је био додијељен ко-
манданту колоне у својству шефа штаба.

У борби на барбалушким висовима
истакао се је како јунаштом тако и
хладнокрвношћу, иза чега је назначен
командантом љевокрилне нападне коло-
не на Тарабош, на којој дужности је и
остао све до пада Скадра, учествујући у
правцу Скадра у борбама око Широка
и испред Широка, гдје је и добио кли-
цу болести, која га ево и у гроб свали.

За ратне заслуге произведен је у чин
бригадира, али не би среће, да до данас
стави на себе те знаке одличја — до-
бивена дугом и тешком службом, којој
се увијек с вољом, преданошћу и најве-
ћом савјесношћу посвећивао и за исто
награђиван био.

Ми ти сви кличемо, лака ти твоја род-
на земља, којој си достојно, часно и
јуначки служио.“

† Милош Бајагић. Командир Милош
Бајагић, командант баталиона рекрутске
класе у Ђаковици, умро је ноћу између
11. и 12. ов. мј. — Покојни Бајагић од-
ликовао се у прошлим ратовима, како
са Турском тако и са Бугарском у којима
је учествовао као капетан и по свр-
шетку рата за ратне заслуге произведен
је у чин командира.

Вјечна му памјат!

Помен Павлу Вучинићу. Сјутра у не-
дјељу, у 10 сати прије подне држаће се у
овдашњој Влашкој Цркви помен пок.
Павлу Вучинићу, који приређују његови
пријатељи и поштоваоци. Они очекују да
ће грађанство вароши Цетиња указати
послиједњу почаст заслужном и родољуб-
бивом покојнику који је жртвовао свој
живот у борби за српска права.

Подгоричани за Павла Вучинића. Пи-
шу нам из Подгорице: Тамошњи Цен-
трални Одбор Друштва „Свој Своме“
ријешило је једногласно да се пок. Павле
Вучинић упише за добротвора тамошњих
хуманих друштава и да му сјутра у не-
дјељу одржи парастос.

Пренос авијатичара. У посљедњем
броју јавили смо о преносу земних оста-
така пок. авијатичара Михаила Петровића.
Накнадно нам саопштавају са Ријеке ове
појединости:

На глас да ће паробродом стићи из
Скадра и преко Ријеке бити пренешени
смртни остаци авијатичара Михаила Пе-
тровића, који је храбро прошле 1913. год.
погинуо за вријеме опсаде Скадра, пред-
сједник општине Ријечке г. Петар Кра-
љевић са грађанством, свештеником, учи-
тељем и ђацима изашли су у сусрет до
изван вароши да храбром покојнику о-
даду заслужену и братску почаст. Пред-
сједник општине са грађанством вароши
Ријеке приредио је и вијенац, на којему
је било записано овако: „Авијатичару Пе-
тровићу, храбро погинулом борцу код
Скадра, за освету Косова. Грађанство
вароши Ријеке.“

Тек је пароброд пристао, смртни о-
стаци који су били смјештени у ков-
чег, стављени су на кола за којима је
ходио покојников брат поручик Петровић,
и кад је стигло међу окупљено грађан-
ство које је било постројено у два ре-
да, предсједник су два општинска од-
борника држао је вијенац, и свештеник
Јовићевић одржао је помен, а по том се
предсједник општине г. Краљевић опро-
стио са покојником овијем дирљивим го-
вором: „Врли покојниче! Као предсједник
ријечке општине испред грађанства вар.
Ријеке, имам част са неколико ријечи
опростити се са твојим трошним остат-
цима које твој мили брат преноси. Хра-
бри покојниче! Велика жеља за освету
Косова и проширење Српства и тебе је
нашла тако млада и идеална да са на-
шом драгом браћом из Србије пођете
пуг српског мора и да се удружите са
драгом браћом Црногорцима да оства-
рите давне Србинове жеље. Покрај оста-
лих бораца, који за лијепо име Србиново
погинуше око Скадра, негдашње српске
пријестонице, паде и теби у дио, узор
јунач, да с твојим прегалаштвом жртву-
јеш свој млађани живот на бранику срп-
скога имена.

Имао си гдје погинути у бојевима око
Старе Србије и Македоније, али те си-
гурно судба оставила да и српско море
видиш и да погинеш са аероплана на
домаку Скадра на Бојани. Зато путуј
с миром, храбри јуначе и брате, и од-
марај твоје изломљене борбом кости,
а буди увјерен да српски народ неће
вас никад заборавити, него да ће се сје-
ћати ваших пожртвовања и причати мла-
ђим нараштајима о вашим храбрим под-
визима, које на домаку нашега милога
Скадра учинисте.

Као храбро погинулом борцу у борби
око Скадра за освету Косова, поштујући
твоје трошне остатке, — у име грађан-
ства вароши Ријеке — полажем ти овај
вијенац и кличем: Слава ти храбри борце
и јуначе, достојни потомче Милошев, —
слава ти!“

По свршетку говора, г. предсједник
Краљевић положио је вијенац над покој-
ником, а по том се спровод кренуо. На-
пријед је ишао крст, па ђаци са учите-
љем и свештеником; за овијема мртвачки
сандук са покојниковим смртним оста-
цима. За њим одмах покојников брат са
предсједником општине, војним и грађан-
ским чиновницима и многобројним на-
родом из вароши и околине.

Кад је спровод пролазио покрај ова.
Краљевског Двора, Њ. Величанство Краљ
Господар лично је изашао и пошто је
изјавио Своје Високо саучешће покојни-
ковом брату поручнику Петровићу, по-
ложио је вијенац од живог цвијећа и
мртвачки сандук покојника.

За то вријеме била је изашла и Њ. Ве-
личанство Краљица са Њ. Кр. Вис. Књаз.
Ксенијом и Вјером, а пола чете дворске
страже на челу са командиром страже
г. В. Вукотићем стојала је упарађена и
одавала војничке почаст покојнику.

Пошто се спровод кренуо од Двора,
получета дворске страже са г. команди-
ром Вукотићем по заповиједи Њ. В. Кра-
ља, одмах је с обје стране сандука заузела
своја мјеста и под оружјем испратила
покојника до изван вароши, доклен га
је и грађанство пратило, гдје је свеште-
ник Јовићевић извршио опет помен, а
послије тога покојников брат г. поруч.
Петровић при растанку кратким, али ли-
јепим и патриотским говором захвалио
је на дочеку и пратњи, па по том је са
смртним остацима покојниковим продуж-
ио за Цетиње.

Брајовић.

За Павла Вучинића. Добровољни при-
лози скупили да се честити и ваљани
Србин, пок. Павле Вучинић, жртва ска-
дарске полиције, уише за члана наших
добротворних установа.

приложили су:

по 50 перпера, бригадир, ком. дивизије,
Њ. Кр. Вис. Књаз Петар.

по 19,20, г. Министар Петар Пламенац;
по 10 перпера, г. г. дивизијар сердар
Јанко Вукотић, дивизијар Митар Марти-
новић. Душан Греговић, бригадир Машан
Божовић, Алекса В. Мартиновић, Дими-
трије Богојевић, капет. Вукашин Божовић.

по 5 перпера; г. г. Министри: Ристо
Поповић, Мирко Мијушковић, Љубо Ба-
кић, г. г. бригадири: Јово Бећир, Лука
Гојнић, кап. Нико Јовићевић, Вуко Вуле-
тић, бригад. Ђ. Ђурашковић, Ф. Вимер,
Саво Спасојевић, Вељко Милићевић, Фи-
лип Михајевић, Иво Пејовић, Саво Раду-
ловић, Иван Крпотић, Ристо Ј. Андрић,
Душан Ненешић, Петар Судар, Јаков Кр-
говић, Милан Чолић, Петар Ш. Поповић,
поруч. Данило Пајовић, Михаило Рајн-
вајн, поруч. Богдан Вучинић, поруч. Ђуро
Божовић.

по 4 перпера: Стеван Радовић, Никола
Кнежевић, Л. Маријан, Н. Н., Б. Маркуш,
кап. Б. Бошковић.

по 3 перпера: г. г. Ком. Петар Лекић,
С. Р. Ђерић, Јован Поповић, Louis Sou-
eux, Ристо Стругар, Андро Ђурчић, Нико
С. Пејовић, Саво Барац, Милутин Радо-
њић, Спасоје Пилетић, Госпођа Милица
Иванишевић.

по 2 перпера: г. г. Бриг. Н. Пејановић,
Милош Живковић, Живко Никчевић, Ри-
сто Биљановић, Васо Ђ. Мартиновић, Др.
Коларевић, Д. Дракулић, Петар Милић,
Јован Поповић, Јован Хајдуковић, Ком.
Ристо Лекић, Ком. В. Рашовић, Кап.
Т. Илићковић, Пор. Ристо Хајдуковић,
Антон Дебеус, Илија Џањевић, Видо Мар-
тиновић, Благо Братичевић, Кап. М. Ле-
кић, Поруч. Мргуд Вујовић, Васо Радо-
вановић, Јово А. Поповић, Н. Н., Јован
Др. Мартиновић, Љубо Крунић, Никола
Милуновић, Нико Почек, Н. Н., Кап. Ђ.
Гвозденовић, П. Мартиновић, Ђовани
Карло Магуљани, Нико Виторовић, Шпи-
ро В. Поповић, Јоцо Петровић, Инж.
Димитријевић, Кап. Саво Краљевић, Го-
спођица Даница Матковић, Андрија Јо-
вановић, Ком. Ј. Мартиновић, Ком. Илија
Хајдуковић, Беша Бешић, Благо Гво-
зденовић.

По 1 перпер: г. г. Др. Стево Огњено-
вић, Н. Н., Ђуро Б. Мартиновић, Андрија
Поповић, М. Новичић, Антон Рајивајн,
М. Грчић, Лудвик Наглић, Влад. Стије-
повић, Сибрина, Душан Пајевић, Душан
Дреџун, Ђоко Васнокић, Филип Вукче-
вић, Радован Маштатко, Димитрије Бе-

СЛИЈЕДИ ДОДАТАК

говић, Јелисије Госпић, Шпиро М. Петровић, Мило Р. Иванишевић, Милан Матковић, Ђорђе М. Новаковић, Стево Делја, Радивоје Мартиновић, Пор. Рако Ђурковић, Пор. Р. Вуксановић, Саво Кусовац, Ново Вугделић, Н. Н., Филип Крушка, М. П. Вуисић.

У све перпера 446, 20 пара. Купљење се наставља. Прилоге треба шиљати г. г. Алекси В. Мартиновићу, Стевану Радовићу и Саву Ш. Поповићу.

Фонд сиромашних гимназијалаца на Цетињу. Управа Вел. Држ. Гимназије примила је за фонд својих ђака од госп. кап. М. Нензића, шефа обл. жандармерије у Бару, на име вијенца пок. *Нику Татару*, Перп. 30; од г. г. *Уроша Марића* и *Миша Вакеги*-а из Дубровника на име вијенца пок. *Филипу Томановићу* Перп. 40; а госп. ђакон *Иво Калуђеровић* уписао је свога покојног брата *Мила* као добротвора фонда с прилогом од 100 перп.

Свима прилагачима управа Велике Гимназије изражује у име фонда најтоплију благодарност.

Из Берана. Одбору за подизање гимназијске зграде у Беранима приложили су добровољне прилоге ова господа:

Муфтија Караџовић, нар. посланик, перп. 20; Д-р Илија Вулановић, перп. 20; Милутин Дагетић, учитељ перп. 30 20; Мируша Чукић, учитељица, п. 5; Милисав Нерадовић перп. 3. Овим одбор изјављује приложницима топли благодарност.

Из пјевачког друштва „Његош“ на Цетињу. Г. Никола Кнежевић, олд. трговац уписао је за члана добротвора друштва „Његош“ покојног Мила Ш. Калуђеровића, шефа дворске кухиње, тим што је уплатио друштвеној благајни добротворску таксу од 100. — (стотину) перпера. Пјевачко Друштво „Његош“ топлим благодари племенитом добротвору.

Тражи се. Никола Миравељ Перовић из Липова пошао је прије 8 година у Сјеверну Америку на зараду. Моли се свако ко би знао ишта о поменутоме или гдје се налази, да то јави уредништву „Гласа Црногорца“.

КЊИЖЕВНОСТ, УМЈЕТНОСТ, ПРОСВЈЕТА

Владика Петар I. као картограф. Питање о разграничавању Црне Горе с Аустријом задавало је много бриге и посла владици Петру Првом као и његову наследику владици Раду. Са свим је појамно што су обе стране суревњиво чувале своја права, и што су у исто вријеме и једна и друга давале изјаве и увјерења о своме расположењу и доброј вољи да се са сусједом живи у пуној сагласности.

Аустрија је имала не само већу војну силу него и множину људи вичну послу премјеравања и разграничавања, топографа, картографа, официра свих струка. Црна је Гора била без свега тога. Писмени су људи били тада у њој највећа ријеткост — а Владика је добро знао колика одговорност лежи на њему, ако пристане ма на што, чиме би се штетила и крњила територија његове, и без тога мале, земље. И што је са црногорске стране у том погледу рађено — радио је све сам Владика лично, Петар Први, у најдубљим годинама човјекова вијека. Бринући се о томе да сачува при разграничавању цјелокупност територије и тачност граница своје државице, владика нас Петар Први доводи и до овакве једне сцене...

Неко доба ноћи. У ћелији старог Владике и Господара још се просипа слабачка свјетлост из његова свијетљака, а владика, у осамдесетим годинама свога вијека, напреже старачки вид и пером у руци повлачи неке црте и вијуге по великом табачу хартије, који је развијен по столу испред њега. Оставља једно, па узима друго перо, дебље замјењује тањим и обрнуто, дрхтавом руком повлачи даље потезе, удара крстове, стане, посматра, премјерава повучене потезе неким хартијама, продужује или скраћује црте и линије, и шапуће: „Уру, двије уре, пола уре“.

То стари Владика и Богоугодник — црта карту своје земље!

Урађени посао одмиче, па га посматра. Поново му се враћа и дотјерује га, опет га посматра, па се присјећа, журно се враћа послу тамо гдје је био заборавио назначити неку важну тачку, биљежи је и опет оставља посао да му се мало доцније врати.

Карта је најзад била готова — ако не прве, а оно друге, треће или које даље ноћи, када владика може радити у миру и остављен од свијета који ремети тишину, толико потребну оваковим пословима.

А кад је карта била готова, онда ју је ваљало умножити. Како? Израдом још једне такве, онда и друге и треће и колико ја владика мисли да му је потребно.

С примјерком такве карте у руци, Владика је ишао на нове састанке са ћесаревим изасланицима који су били снабдјевени многобројним картама првих картографских завода. Али је владика добро знао шта све стоји у тим картама

које су радили туђински стручњаци. Требало је да царски официри проуче шта пише на карти цетињскога Богомољца који је могао и заклети се да је његова работа тачнија и вјернија од картографских послова учених цртача који „камена овога виђели нијесу“.

Владика је без устезања аустријским члановима комисије за разграничење давао примјерке својих цртежа да их доставе и највишој власти у Бечу: „Вјера и Бог, Владика црногорски не хоће због тога црвенити!“ Још им је било слободно карту владину и прецртати, па и задржати је у Бечу, само нека се увјере да је све онако како је ту назначио њен необични творац...

Године 1829. походио је владика на Цетињу пољски научник Андрија Кухарски. Имајући препоруке од рускога консула у Дубровнику, Кухарски је већ унапријед био себи обезбједио лијеп пријем на Цетињу. Владика му је изаслао био на границу свога коња и поуздане пратиоце, а код себе га је у гостима задржао недељу дана. Разговарали су о многим лијепим и важним питањима. Кухарски је прегледао старе рукописе и штампане књиге — а када је хтио поћи, владика га је обдарио једним примјерком карте Црне Горе, коју је сам Владика био нацртао. На то га је навела околност што је код Кухарскога видио више карата црногорске територије, које су радили туђини. На карти — вели Кухарски — није владика означио само границе државне, већ је у карту унио чега има у Црној Гори. Кухарски није ишао даље од Цетиња, али му је пут од границе према Котору па до Цетиња био добро познат, јер га је у стопу два пута пријешао. Зато је и могао тврдити како се већ на томе малом простору увјерио да је владина карта куд и камо тачнија од свих туђинских израда.

Можда ће се при накнадном прегледу свих хартија и релација Кухарскога наћи и примјерак картографске радње владине — а у Беч су и доцније, за времена владике Рада, долазиле карте које су биле копија израде Петра Првога...

Андре Гавриловић. **Проглас друштва „Зоре“.** Прошле године навршило се педесет година опстанка и рада срп. акад. друштва „Зоре“ у Бечу. Управа „Зоре“ ријешила је да тај момемент у животу овога друштва прослави на што широј основи. Поред осталог ријешено је да се за тај дан позову сви стари чланови „Зоре“, да се тим што јаче нагласи историјска улога овога друштва у васпитању генерација које су се школовале у Бечу.

Прослава ће бити 15. и 16. јуна по ст. ове године. С тога се моле сви стари чланови „Зоре“ да у најкраћем времену пошаљу друштву своје адресе, ради позива на прославу и осталог. Адреса: Verein „Zora“ Wien I Universität.

Секретар, Предсједник, Марко Поповић, Шпиро Солдо,

Српска Књижевна Задруга. Експедиција XXII кола свршена је сасвим. Задругари који нијесу добили књиге, моле се да то одмах јаве Задрузи, јер послје 1. маја губе право на рекламацију.

Уз ово коло није разаслата књига Стаменковићеве Задужбине за прошлу годину, која се усљед рата штампа тек сада, те ће је задругари добити накнадно по реду уписа на XXII коло, у колико стигне број тих књига, које ће добити Задруга од задужбине.

Задруга је XXII коло штампала у 11.000 примјерака, од којих је до сада растурила већ преко 9.000 примјерака. С тога позива досадашње задругаре, који још нијесу уплатили XXII коло, да пожуре, како не би остали без књига.

Сједница Књижевног Одбора Матице Српске, 13 (31) марта 1914. Главнији су предмети ово: Прима се у издања Матице: Ваља Александровић, приповијетка Исидоре Секулићеве, Пјесме, Милете Јакшића, Д-ра Ј. Дедијера чланак *Нова Србија*, проф. Н. Петровског из Казана чланак *Како је Копитар 1840. год бранио Вука*, Милутина Јакшића чланак *Зашто је Св. Сава отишао у калуђере*. — Не примају се: Теизам и Атеизам, пјесма Рањеном брату, двије пјесме Са Говдоле и Загљај ноћи. Од збирке *Из мојих ратних пјесама* узео је евентуално двије. — Секретарев извјештај о 297. књ. Љетописа узима се на знање. — Чланови Матичини ће добити за год. 1914. као редовно коло Књига Матице Српске ова 3 дјела: 1) Буња и други из Раванграда, приповијетка Вељка Петровића, 2) Шекспиров Кориолан у преводу д-ра Свет. Стевановића, 3) Социологија, I. дио, Мирка М. Косића. — Покренуће се још ове године ванредно коло књига Матице Српске. — Збор за Друштвено Просвјешћавање и Књиге за Народ држаће се у четвртак 17. (30) априла. — Учињене су припреме за штампање овогодишњег кола Књига за народ и повјерава се Редакционом Одбору да ово изведе. — Узима се на повољно знање извјештај пароха оласког К. Костића о предавањима за народ прошле зиме. — Узима се на знање одлука Управног Од-

бора о организацији повјереника за цијелу Карловачку Митрополију. — Узима се на знање извјештај о Библиотеци и одлуке Управног Одбора о даљем уређењу Библиотеке. — Извјештај пододбора за стипендију узима се на знање. Питомцу Ђ. Г. се обуставља стипендија због рђавих оцена у владању и успјехању. Питомцима који нијесу својим успјехом одговорили Питомачким Правилима подјељује се опомена.

Љетопис Матице Српске. Изишла је 297 књ. Љетописа с овом садржином: 1. Радивој Врховић, Матица и наши књижевници. — 2. Исидора Секулић Стремичка, Ваља Александровић. — 3. Милета Јакшић, Зимске пјесме. — 4. Др. Јован Радонић, Политички и културни развој Модерне Хрватске. — 5. Др. Јефто Дедијер, Нова Србија, важност њена географског положаја и преглед области. — 6. Културни преглед: Мирко М. Косић, Опдање рабања у свјетлости науке (I). — 7. Позоришни преглед: Др. Каменко Суботић, Новосадска сезона Срп. Нар. Позоришта (1913/14) — 8. Књижевност. Оцене и прикази: Др. Милан Шевић, Др. Св. Ристић, Четирји народне пјесме. Др. Јован Радонић, Dr. Thallóczy L. és Horvat S. *Alsoszlavoniai okmánytár 1244—1710*. — Др. Никола Радонић, Андреев В. А. *Сербски јеромонах Софронје Младеновић в. Россіј 1711—1760—1781 г. г.* Др. Јован Радонић, Г. Гершић, Послије педесет година Биљешке: — Историја Књижевности (Преглед Срп. Књижевности од П. Поповића. — Историја нове срп. књижевности од Д-ра Ј. Скерлића) Проучавање Балканског Полуострва (Планови Мађарске Академије Наука). — М. М. К. Друштвено просвјешћавање (Политичко образовање у Нијемца и литература о том). 9. Гласник: Ристо Радловић. Двадесетпетогодишњица Светозара Ђорђевића.

Год. 1914. изићи ће у Матичину издању 6 књ. Љетописа (свега 42 табака) и 3 књиге Матице Српске и то: бр. 47. Буња и други из Раванграда, приповијетка Вељка Петровића, бр. 48. Шекспиров Кориолан у преводу Д-ра Светислава Стефановића, бр. 49. Социологија (I дио), од Мирка М. Косића. Претплата је за Љетопис: за Аустро-Угарску Перп. 6 на годину, за Србију и Црну Гору Перп. 8 на год. Претплата за Књиге Матице Српске јавиће се доцније. Претплата се шаље Благајници Матице Српске у Нови Сад. — Чланови Матичини добивају сва издања бесплатно. — Ко се ове године упише за члана и пошаље прву рату од Перп. 20, добива сва овогодишња редовна издања.

† **Др. Подлиппи.** У Прагу је умро др. Јан Подлиппи, први предсједник и један од оснивача Свесловенског Соколског Савеза. На његовоме погребу српско соколство заступао је потипредсједник савеза соколских друштава из Србије Ђура Пауновић, који је положио и вијенац на Подлиппиов одар. У јавном животу Чеха др. Јан Подлиппи је играо једну од највиднијих улога. И као предсједник општине прашке и као старешина чешких сокола није се он устезао да буде на челу борбе против туђинске најезде и није жалио жртава, да чешку самосвијест начини што изразитијом и да везама између Словена даде што јачу основу.

Шарл Албер Гоба. У Берну, пријестоници Швајцарске, преминуо је Шарл Албер Гоба, предсједник бернске комисије мира и бивши предсједник швајцарске републике. Гоба је преминуо напрасно за вријеме сједнице међународне комисије мира. Његова је смрт ненакнадни губитак за потиштене народе, чије је интересе одлучно и с одушевљењем заступао и бранио. Родио се у Берну прије 70 година. Најприје је био професор француског права на универзитету у Берну, затим адвокат. Играо је видну улогу у политици као вођа радикалне странке. 1900. године постао је министром просвјете, 1902. год. био је предсједник републике. Исте је год. добио Нобелову награду од 200.000 франка, као велики пријатељ мира.

Гоба је био одличан новинар и изврстан стилиста. Писао је и историјска дјела. За вријеме анексије Босне и Херцеговине, 1908. године, држао је у сједници међународне конференције за мир у Берну сјајан говор о народу у Босни и Херцеговини и о праву његова слободна развијања, те се изјаснио, у име конференције мира, против анексије.

Припреме за I. пјевачку славу Срба пјевача, чине се у Сомбору са великим трудом и великом обзиривошћу. Наручене су савезне значке, плакати, спомен плакати, дописнице. Штампана се „Вођа“ итд. Предата је молба управи железница за попуст при путовању; упућена је молба војничком заповједништву, да уступи потребан број постеља и остали прибор; исхођена је дозвола политичке власти, да се слава може одржати. Сам град Сомбор, да би дао доказа радости својој, што ће се ова лијена културна слава тамо одржати, дароваће једну награду изврсном којем пјевачком друштву, као дар слоб. краљ. града Сомбора, даље је

уступио Савезу сва потребна земљишта за градњу арене, уступиће своја здања за смјештање гостију, а и материјалним прилогом ће притећи приређивачком одбору у помоћ. Осим до сада пријављених пјевачких друштава, јавили су своје учешће и судјеловање у слави, српско пјевачко друштво „Слога“ из Сарајева, српско пјевачко друштво из Загреба и српско пјевачко друштво из Темшвар-Ференцвароша. До сада већ има до 1400 гостију пријављено. У велико ће подићи ову славу и та околност, што ће том приликом у Сомбору прославити и заслужни члан Савеза, пјевачко друштво „Балкан“ своју десетогодишњицу. Други дан Духова појаће ово друштво у цркви, послје свете литургије одржаће се свечана академија у великој дворани варошке куће. Ову свечану академију отвориће предсједник Савеза и поздравитиће „Балкан“, на то ће отпоздравити предсједник „Балкана“. Послије овога отпјеваће „Балкан“ Григову „Нову Домовину“ уз пратњу оркестра, а „Балкан“ и београдски „Обилић“ отпјеваће заједнички Маринковићеву „Славију“ такођер уз пратњу оркестра. Најзад ће познати српски музичар Милоје Милојевић одржати предавање о српској музици, о пјевачким друштвима и осврнуће се на важност „Балканова“ рада кроз 10 година. Као што се већ и из овога види, свечана академија ова биће једна сјајна тачка у низу оних концерата и забава, која ће се одржати приликом пјевачке славе. Ова јубиларна свечаност академија неће само служити на част „Балкану“, него ће многим сакупљеним пјевачима показати високи степен пјевачке и музичке умјетности, који се иначе код нас заиста не може да чује. Од не мањег значаја ће бити и свечана сједница свијех пјевачких друштава, која ће се трећи дан Духова одржати и на којој ће бити одликовани сви они пјевачи, који већ више од 20 година дјелују као пјевачи у којем срп. пјевачком друштву. На овој сједници ће држати поучно предавање тајник Матице Српске, Г. д-р Тихомир Остојић „О улози и задатку српских пјевачких друштава око народног просвјешћавања“. Као што се види, приређивачки одбор се заиста постарао, да ова слава не буде само празно весеље, него да она пружи са свијех страна сакупљеним Србима пјевачима и правог, високог умјетничког уживања, а и веома корисне поуке, те тако да их подстакне на смишљенији, интензивнији и кориснији рад у народу српског. — У скоро ће се разаслати околнице свима пјевачким друштвима, у којима ће подробније бити описано чега се имају сви учесници придржавати.

Свима Акционарским и Осигуравајућим Друштвима у Краљевини Црној Гори.

У вези чл. 45. тач. 1. Правила за извршење закона о таксама готов је:

Таксени Регистар

Цијена 12 перпера.

и може се добити код ове Управе, а коме је наручити може исти наручити преко књижара у земљи.

Према ријешењу Краљ. Министарства финансија и грађевина од 7. марта т. год., број 2068., позивају се заинтересовани да Таксени Регистар набаве, јер су у исти обавезни уводити таксу почев од 1. априла ов. год.

Број 201. Из канцеларије Управе Државне Штампарије, 15. марта 1914., Цетиње.

ЧИТАНКА

за I. разред основних школа

оштампана је и може се добити код свих књижара у Краљ. Црној Гори.

Број 202. Из канцеларије Управе Државне Штампарије, 15. марта 1914., Цетиње.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Г. Бедриш Тучек, власник књижаре у Прагу, преко г. д-р Вратислава Черниг послао је на Министарство просвјете средњим школама за кабинете: природњачки, физички и географски, као и разне забавне и научне књиге у вриједности 2.743/14 перпера.

Цијењеном брату Словенину г. Тучеку, као доказаном пријатељу наших школа овим путем изјављује се благодарност на драгоценом поклону.

Број 264. Из канцеларије Министарства просвјете и црквенијех послова, 12. априла 1914. године, Цетиње. 1,1

Објава

На основу ријешења Господина Министра Финансија и Грађевина, број 353., од 7. фебруара ове године, Монополски Одсјек Пореско-Царинске Управе одржаће 27. априла 1914 године, по ст. к., од 9—11 сати прије подне у својој канцеларији јавну лицитацију за набавку цигар-папира за државни монопол Краљевике Црне Горе, а за 1915., 1916. и 1917. годину.

Прије лицитације, лицитанти полажу кауцију од 7500 (седам хиљада пет стотина) перпера, у готову или у хартијама од вриједности.

Услови и мустре за ову набавку могу се видјети за вријеме канцеларијских часова у канцеларији потписаног Одсјека.

Пореско-Царинска управа задржава себи право, да не уступи ову набавку, ако јој понуђена цијена не буде повољна.

Број 1232. Из канцеларије Монополског Одсјека Пореско-Царинске Управе, 8. фебруара 1914., Цетиње. 9,10

AVIS

Vu la décision de Monsieur le Ministre des Finances et des Travaux Publics en date du 7 février a. c. № 353, la Section de l'Administration du Fisc et des Douanes procédera, dans ses bureaux, par la voie d'adjudication publique, le 27 avril 1914 (vieux style), de 9 à 11 heures du matin, à l'attribution de la fourniture de papier à cigarettes pour le Monopole d'Etat du Royaume de Monténégro, durant la période de 1915, 1916 et 1917.

Avant qu'il serait procédé à l'adjudication, les adjudicateurs doivent déposer un cautionnement de 7500 (sept mille cinq cents) Perpers au comptant ou en titres de valeur.

Les conditions avec les échantillons pour cette fourniture peuvent être consultées aux bureaux de la Section soussignée, aux heures de bureau.

L'Administration du Fisc et des Douanes se réserve le droit de ne pas attribuer cette fourniture, si le prix offert ne lui convient pas.

№ 1232. La Section de l'Administration du Fisc et des Douanes, le 8 février 1914, à Cetignié. 9,10

Објава. У недјељу 25. маја ов. год. Министарство војно ће путем јавне лицитације продавати разне артикле војне: одјеће, обуће, куџинар. и трпез. посуђа, коњске орме и др. ствари, које су биле на употреби прописни рок и као такве и непрописне за војску избачене из даље употребе.

Истог дана и у исто вријеме продаваће се и огнаци, (стризе) који су при кројењу вој. одјеће оставали од разног сукна.

Личитација ће се означеног дана одржати од 9—11 сати прије подне у канцеларији Администр. слагалишта у Војном стану.

Црногорски држављани, који желе лиценцирати имају унапријед пред комисијом за лицитацију, као кауцију, положити у готовом новцу за стризе перп. 200, а за све остале перп. 500, а страни држављани два пут више.

Кауција се неће полагати комисији у новцу, него у мјесто овога писмени акт од којег новчаног завода у земљи, у којему ће бити назначено, да је лициант положио тражену суму, или да за њега новчани завод гарантује.

Које количине се продају појединих артикала, каквоћа тих артикала и начин исплате коју је купац обавезан извршити, као и друге детаљне услове може ко жели видјети за вријеме канцеларијских часова у дотичном Слагалишту од 20. ов. мј. па до дана лицитације.

Министарство војно задржава за себе право да их не уступи ни понудиоцу највише цијене ако ова не буде за министарство повољна.

Број Р. 2878—О. 1645. Из канцеларије администр. одсјека Министарства војног 11. априла 1914., Цетиње. 1,6

ОБЈАВА. — На дан 27. априла о. г., одржаће се у канцеларијама поштанско-телеграфских станица — *Подгорица* и *Тузи* — од 9—12 сати прије подне јавна лицитација за пренос поште између истих станица *сваки други дан*, а по досадашњему распореду т. ј., да за један дан поштоноша и понесе и донесе пошту.

Ближа обавјештења могу се добити код поштанских станица прије, а и на сами дан лицитације.

Број 4973. Из поштанско-телеграфског одјељења Министарства унутрашњих дјела, 9. априла 1914 г., Цетиње. 1,3

Службени огласи

Обзнана. — Краљ. Обласни Суд овим обзнанује свима и свакоме кога се тиче, да је отворено стецште над цијелом покретном и непокретном имовином барјактара Милосава Стевановића из Горње Мораче, и зато позива свакога, који би од истог ма по којем

праву што тражити имао, да се до 1. јуна тек. године, са својим потраживањима и доказима овоме суду пријаве, у противном случају изгубиће право на потраживање.

При доношењу распоредног ријешења, Суд ће се оснивати на признање парничних странака — јавне и приватне исправе; а неће примати заклетве и исказе свједока (чл. 274. алинеја друга грађ. суд. поступка).

Дужника, као и повјеритеље или њихове пуномоћнике Суд позива да истом предстану 1. јуна ове године, ради поравњања или у противном случају избора представника повјериоца, ради ликвидирања пријављених потраживања.

Број 714. IV—1914 21.
Колашин, 20. марта 1914 год.
— Краљ. Обл. Суд, —
вр. дуж. предсједника,
Ник. Почек.

бр. 208, 1,3

Приватни огласи

Млађи чиновник

потребан је **Првој Никшићској Штедионици у Никшићу**. Ступити може одмах. Услове и документа слати најдање до 30. ов. мјесеца. бр. 210, 1,3

ПОЗИВ

Марко Јанковић из Цеклина, у Ријечкој нахији, који је отрагу 15 (петнајест) година отумарао из домовине, позива се, да најдаље до 25. јуна ове год. предстане овоме Духовноме Суду, ради ријешења бракоразводног спора са супругом му *Јелом* рођеном *Павићевић* из Стијене у Пиперима. Не предстане ли Јанковић до одређеног дана, то ће му Консисторија одредити бранитеља и односно пресуда изрећи ће се и у његовом одсуству. Број 573. А. 1913—31. Из канцеларије Консисторије Цетињске, 27. марта 1914., Цетиње. бр. 190, 3,3

ПОЗИВ

Његосаву Ђукановић, поднијела је жалбу против свог супруга Милоша, обоје из Даниловог града, за развод брака. Зато Милош Ђукановић од више година настанен у Америци. позива се, да у року од шест мјесеци по првом уврштењу овог огласа у „Глас Црногорца“ предстане Консисторији. У противном случају одредиће му се заступник и спор ће се ријешити и у његовом одсуству. Број 599. Из Консисторије Цетињске, 1. априла 1914., Цетиње. бр. 199, 3,3

Важно за виноградаре

Набавио сам правих француских прскалица

„Vermorel“

а држим и разне талијанске пумпе са потребним прибором за једну и другу врсту т. ј. гуме и друге ситнице.

Задругама дајем велики попуст. Набавио сам у великим количинама плавог (коњског) камена најбољег квалитета.

ЗА ГРАЂЕВИНАРЕ

имам најбољег цимента Портланд и разне гвожђарије.

Чувеног Берског вина и првијенца

продајем и на мање количине. Најбољи квалитет. Цијене умјерене.

Све горње гарантирам, да је првокласна роба.

Свој Своме

Мјешовита Трговина,
Стевана Перовића
Подгорица.
п. п. бр. 107. 7,12

Једини славенски Гранд Хотел „БАЛКАН“ у Тријешћу

препоручује се усрдно свима путницима из Црне Горе, који путују преко Тријешћа. Изврсна кухиња, одлична пића, цијене камара почев од перпера 2,50. Цијене умјерене. бр. 161, 6,6

ПАЖЊА ТРГОВЦИМА у старим и новим границама Црне Горе:

КАМБРИКА Енглешког и Чешког;
МОЛЕСКИНА, **Фуштања**;
Постава свијех боја;
Одијела готовог;
ПАМУКА за ткани и плетиво;
Крпа женских за главу;
Памука за јоргане;
Фацулета разних;
Сукна, **Декица**;
Велуда, **Модрача**;
Баргета, **Батиста**;
Кошуља, **Фањела**;
Сапуна марсельског;
Посуђа емајлираног и калаисаног
Боја разних;
Ћикара, **Коса**;
КАСА Брва;
Писаћих машина;
Столица, **Кревета**;
Папирних **Кесица**, и т. д.
Све напредпоменуто може се поручити уз повољне цијене и услове само код:
Агентурно-комисионарске радње,
Перо С. Вукотић и Друг,
Подгорица.
бр. 211, 1,3

ПРОДАЈЕМ из слободне руке *кућу* (кантун) у Мирковој вароши, улица Краља Николе, са припадним двористем. Ко жели купити нека се обрати потписатом. Кућу ћу уступити понудиоцу најповољније цијене. Близина и међаши имају понуду учинити најдаље до 1-ог издућег маја мјесеца. Послије тога дана губе своје право прече купње, ако са другим у погодби ступим. Подгорица, 10. априла 1914.
бр. 213, 1,1
Радован Беговић.

Објава. — Управи Подгоричке Општине потребан је *учитељ музике*. Плата годишња до 2.400 перпера.

Кандидат мора да је свршио вишу музичку школу или консерваторијум.

Првијенство ће имати они, који су уз боље квалификације већ дуже вријеме провели и пракси и били учитељи музике, а при том владају и српским језиком.

Молибе са потребним документима треба упутити Управи општине најдаље до 15-ог маја по старом календару ове године.

Број 710. Из канцеларије управе Подгоричке општине, 9. априла 1914 г., Подгорица. бр. 214, 1,3

Објава. — Управа Подгоричке Општине ријешила је, да обнови и реконструира *парну бању* на ријеци Рибници. Стога се позивају стручне фирме, које би жељеле предузети машинско уређење исте, да изволе поднијети своје понуде до 31-ог маја по старом календару ове године, кога дана ће се и уступити понудиоцу најниже цијене, ако ова буде за општину повољна. План са објашњењима може се видјети свакога дана у канцеларијским часовима, а на захтјев може се појединим фирмама упутити и преко поште.

Број 779. Из канц. Управе општине вароши Подгорице, 9. априла 1914 г., Подгорица.

Avis. La Municipalité de la ville de Podgoritzza a pris la résolution de renouveler et reconstruire le bain thermal qui se trouve sur la rive de la Ribnizza.

La Municipalité invite donc les Compagnies compétentes, afin d'entreprendre la mise en action du dit bain, four présenter leur offre jusqu' au 31. Mai de l'année courante (v. s.) où l'on accordera la reconstruction à qui offrira le prix le plus avantageux qui puisse convenir à la Municipalité.

On peut avoir le plan et explications chaque jour pendant les heures de travail et, sur demande, on peut l'envoyer aux compétents par la poste.

№ 779. La chancellerie de la Municipalité de Podgoritzza, le 9. Mai 1914. (v. s.) Podgoritzza.

бр. 215 1,4

Стјечај. Општина вароши Бијелог Поља потребује *секретара (благајника)*.

Компетент мора имати ове услове:

- 1) да је црногорски држављанин;
- 2) да је пунољетан;
- 3) да је доброг владана.

Првијенство имаће онај, који има боље школске квалификације или већу практику, а при једнаким, онај, који је општинар ове општине.

Плата је до 1560 перпера.

Молибе са осталим документима треба послати Општинској Управи најдаље до 28. априла ове године.

Број 304. Из канцеларије општинске Управе, 25. марта 1914 год., Бијело Поље. бр. 217, 1,3

100.000 зрелих коријена смрчеве

на Дурмитору продаје општина Жабљачка; пут ријека Тара—Дрина—Сава. За ближе услове обратити се општ. Жабљак, или В. Новоселу, наставнику, Цетиње. бр. 196, 3,3

Оглас. — Објављујем заинтересованим, да израђујем од камена: *разне сиво-мелнице, иконостасе, балконе, разне кийове* и друго, о чему сам стекао теоријно и практично знање у Атини, у такованој школи „Запио“.

Ко потребује реченог рада, молим да се обрати потписаном

Нико Матов Љутица,
Подгор — Црмница.
бр. 205, 1,4

Продаје се мотоциклет под сасвим повољним условима. Обратити се **Луки Милуновићу** — Пиперу, Цетиње. бр. 209, 1,3

ТРГОВЦИМА обраћамо пажњу на да-нашњиогласагентурно-комисионерске радње **Перо С. Вукотић и Друг** — Подгорица. бр. 211, 1,3

„ЛИКЕРИ ЛУКСАРДО“

„МАРАСКИН“
„ПЕЛИНКОВАЦ“
„ШЕРИ БРАНДИ“
„КИРАСО“ ИТ.Д. ИТ.Д.

Сви ови
ликери
најфинији
су и
умјерених
цијена.

Бр. 160, 5,6

LOUIS KRAUSE
LEIPZIG GOHLIS 110 (Deutschland)
Специјална фабри-
канализованих коли-
на за инвализе и
столица за вођњу
болесника.
Заинтересованим
шаљем бесплатно
ценовник.
п. п. бр. 122, 5,6

ШУМЕ само велике количине купујем. Јавите удаљеност од било које цесте или ријеке, врст и количину дрвета. Имам интереса и за разне одржене руде. — Поближе упитати код **Данила Ребић**, Гацко, Херцеговина. бр. 212, 1,2

БЛАГОДАРНОСТ

Под притиском неизљечиве туге, која нас задеси смрћу нашег сина, односно брата

† БЛАГОЈА ДОБРИЛОВИЋА

ученика III. разреда гимназије,

који се послје дужег боловања пресели у вјечност 18. марта ов. год., неможемо пропустити, а да овим путем не изјавимо нашу доживотну благодарност свима онима, који нам телеграфично и писмено саучешћа изјавише и у големој тузи тежише.

Нека је вјечна хвала г. д-р Контићу, на својском заузимању да покојника од неумитне смрти отргне.

Хвала браћи племеницима, који узеше истинско учешће у нашој превеликој жалости.

Особито смо захвални свештеницима: Врчару Радовићу и Ивезићу, који опијело извршише и покојника до вјечне куће испратише и спровод увеличаше.

Још једном нека је свима, који нам ма којим путем учешћа изјавише, наша вјечита благодарност и дубоко признање.

Горанско, 2. априла 1914 г.

Ожалошћени: отац барјактар **Радован**; браћа: **Стево** и **Петар** са осталом родбином. бр. 203, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти наше миле и непрежаљене супруге, мајке, односно стрине и снахе

† ЛУЦИЈЕ С. СТИЈОВИЋ

која се послје кратког боловања пресели у вјечност 17. ов. мј. у 22. години свога живота, смо трамо се дужним и овим путем изјавити особиту захвалност

Госп. д-ру Станку Матановићу са свим особљем у болници Данило I., који неуморно употребише сва могућа средства и дању и ноћу само да покојнику излијече.

Хвала грађанству вар. Цетиња, које пок. у болести походи и по смрти у великом броју допрати.

Нека је хвала Првом Подгоричком Пјев. Друштву „Бранко“, као и Основној школи, који дођоше и покојнициу као свог добротвора до вјечне куће допратише.

Особита хвала грађанству вар. Подгорице, које у великом броју дође и изјави своје саучешће, а по том пок. до вјечне куће допрати.

Хвала свештеницима: г. г. проту Душану Петровићу и полу Јоку Лековићу, који по вјерском обреду над пок. извршише опијело и до гроба допратише.

Хвала свима нашим познаницима и пријатељима, који нам у нашој жалости писмено или телеграфски изјавише саучешће.

Поново хвала свима и свакоме, који овом приликом ма како учествоваше у нашој жалости. Подгорица, 27. марта 1914 г.

У име ожалошћене породице
бр. 204, 1,1
оф. **Стеван Ј. Стијовић**.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

У нашој великој тузи и жалости за нашим непрежаљеним братом односно стрицем

† Васком Драговијем Дамјановићем

који испусти своју јуначку душу 14. овога мјесеца у најбољој мушкој снази у 40. години свога живота, када је требао поносити се са лаворовим вијенцем ког је у овом рату, међу првим и најбољим јунацима Вражегрмског баталиона убрао.

Поконји Васко је у првом боју, с непријатељем на Дечићу, 27. септембра 1912 године, у најпрве црногорске војнике са својим братом пјешадијским поручиком Јаковом Драговљем Дамјановићем у шанац на Дечићу међу Турке ускочио. Поручик Јаков погинуо је таман под шанац на врху самог Дечића, али се Васко није код брата погинулог зауставио, него у шанац ускочио и живе Турке ватао и бајонетом пробадао — докле је и сам ране од непријатеља добио — од којих је послје дужег времена лијечења и оздравио и одмах у војску пошао, и до свршетка рата у борби међу најбољим војницима учествовао.

Велику жалост за милом мојом браћом: поручиком Јаковом и Васком ублажише нам огромним учешћем наши пријатељи и познаници, који осјећајући колика је несрећа задесила нашу породицу, погубиош поручика Јакова и ненадном смрћу Васковом, све учинише да ублаже нашу бол, па зато хвала браћи и пријатељима: Дабовићима, Рожанима, Мандићима, Пожаранима, Поточићима, Драковићима, Бороштитицама и Дреновљанима, који нашу браћу својски ожалише и Васка до вјечне куће испратише.

Вражегрмци, 28. марта 1914.

У име породице ожалошћени: брат Петко; синовци: **Мијајло** и **Крсто** — **Дамјановић**. бр. 206, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Под притиском велике туге и жалости која нас задеси приликом смрти нашег непрежаљеног јединца сина односно брата

† ЉУБОМИРА РАДОВИЋА

који се пресели у вјечност 24. ов. мј. у другој години свога живота.

Сматрамо за особиту дужност изјавити доживотну благодарност браћи: Радовићима, Лакићевићима и Ђировићима;

г. г. капетану Стевану Ђурђићу и учитељу Новваку Трипковићу са Ђурђевцима, који похиташе и нашег покојника оплакали и до вјечне куће допратише, чиме нашу тугу у велико ублажише.

Особита хвала г. г. свештеницима: Николи и Машану Симоновићима, који над покојником опијело извршише и искрено нам саучешће указаше.

Вјечита хвала свима и свакоме ко ма којим путем учествова у нашој големој тузи.

Доња Морача, 26. марта 1914.

Ожалошћени: отац **Мијаило**; мајка **Мијојка**; сестре: **Савка** и **Илинка**. бр. 207, 1,1